

Adviezen inzake rechtsvormen PC's, bestuurdersaansprakelijkheid en penningmeesterschap

Uit de PNL-enquête onder PC's inzake de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WTBR) blijkt dat slechts 20 procent van de aangesloten PC's een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid is. 80 procent is een vereniging met beperkte rechtsbevoegdheid (ook wel informele verenigingen genaamd), waarvan een deel met statuten en een deel ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Echter zelfs indien deze verenigingen hun zaakjes goed op orde hebben, blijven bij informele verenigingen de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk. Vaak ligt aan de afweging om niet te voldoen aan de formele vereisten van verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid ten grondslag dat men het voor een, in essentie, gezelligheidsvereniging niet van belang acht om regeltjes te maken, laat staan hieraan notariële kosten te besteden.

Ofschoon in beginsel deze redenering begrepen wordt, vindt de JC dat het onverstandig is zaken niet te regelen, al was het maar met door de leden zelf geschreven statuten of reglementen welke door de leden in hun ledenvergadering worden geaccordeerd en welke in de notulen of het verslag als besluit wordt genotuleerd.

Veel eenvoudiger is het echter en het biedt meer zekerheid om deze door een notaris voor een eenmalig, relatief gering bedrag te laten opstellen. Immers vaak worden de consequenties van het niet goed georganiseerd zijn over het hoofd gezien. Ellende die niet alleen de betrokken bestuurder zelf betreft maar in geval van een informele vereniging ook zijn of haar echtgeno(o)t(e), partner en/of nabestaanden kan treffen. Statuten moet je maken om ze diep op te bergen in de kast, maar in het incidentele geval van een calamiteit heb je iets om op terug te vallen. Als deze statuten worden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel is tenminste af gezekerd dat de vereniging moet worden aangesproken en niet de bestuurders in persoon. Dat bespaart je tevens de kosten van een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering en het jaarlijks terugkerend bijstellen van de verzekeringsvoorwaarden en -premies.

In principe kunnen verenigingen met beperkte rechtsbevoegdheid ook een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afsluiten, maar de premies en voorwaarden zullen gelet op de ondoorzichtigheid van het bestuur aanzienlijk hoger uitvallen dan bij een formele vereniging.

Daar komt nog bij dat er een algemene maatschappelijke trend lijkt te zijn om bij de minste of geringste incidenten partijen aansprakelijk te stellen. Vanuit het belang van de bestuurders pleit ook deze ontwikkeling ervoor om, bij voorkeur via de verenigingsvorm met volledige rechtsbevoegdheid, zich te wapenen tegen onwelgevallige aansprakelijkheidsstellingen.

Tot slot zullen ook banken in het kader van wettelijke eisen als "poortwachter" ter preventie van criminaliteit en witwassen en de invoering van het zogenaamde UBO-register zwaardere alsmede ter preventie van hun eigen aansprakelijkheid hogere eisen stellen aan de rechtsbevoegdheid van hun klanten en in geval van rechtspersonen, hun bestuurders (UBO's). De behoefte van banken aan door de regelgevers afgedwongen controles wordt alsmear groter. PC's doen er verstandig aan hierop te anticiperen.

Verenigingen die hun boekhouding via de bankrekening van de steeds wisselende penningmeesters regelen, wordt dit ten sterkste ontraden. Al was het alleen maar dat bij overlijden van de betreffende persoon de Probus-gelden in de nalatenschap van de penningmeester vallen en hierover successierechten moeten worden afgedragen. Dit nog afgezien van de onwenselijke situatie om als PC bij de familie de tegoeden uit de nalatenschap te moeten opeisen. Maar met name uit praktische overwegingen verdient het de voorkeur om een bankrekening te stellen op naam van de betrokken PC, ook al kost dit een bescheiden bedrag, omdat een dergelijke bankrekening wordt gezien als een zakelijke bankrekening.

JC-advies:

Gelet op de maatschappelijke trends van toenemende aansprakelijkheidsstellingen en verantwoordingsplicht waaronder die in de bancaire wereld, waar banken financiële transacties en de posities van hun klanten steeds zwaarder moeten monitoren, verdient het aanbeveling de formele verenigingskant van PC's beter te organiseren. Bij voorkeur via een verenigingsvorm met volledige rechtsbevoegdheid met een op naam van de PC gestelde bankrekening. Secundair door eigen statuten en reglementen in het bijzonder ten aanzien van de positie van de penningmeester.